

O rodinném stříbru, jímž mohou být i dějiny obce

ŘEL 2/5.97 Radošovický kronikář, písmák a historik František Bezděka neopouští svou lásku

Nemohl tomu uvěřit. Letopočet si raději dvakrát přečetl, než si byl jist, že se nepřehlédl. Pergamenový rukopis obsahuje nejstarší zmínku o Radošovicích: 1118.

Dosud se uváděl rok 1334, kdy královské Radošovice, Dehtáře a Žabovřesky směnili Jan Lucemburský s Rožmberky za hrad Janovice nad Úhlavou. František Bezděka samozřejmě věděl, že vesnice, měl-li ji Lucemburk vyhandlovat s pány z Růže, musely existovat už před třicátými lety čtrnáctého století. Ale že její založení sahá až do časů posledních Slavníkovců, to si nepřipouštěl ani v nejbujnější fantazii. Pro Radošovice to byl objev století.

Muzejník

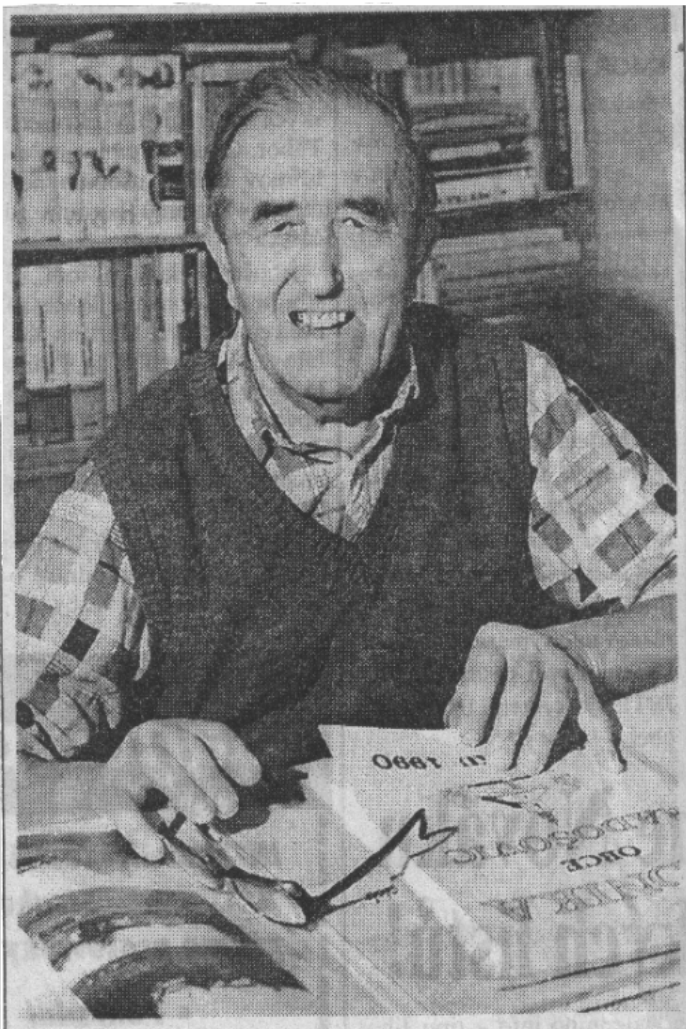
František Bezděka se narodil v posledním roce první světové války. Ve čtyři sta let starém selském rodě a rolnickému stavu zůstal věrný do šedesáti let. O jeho vztahu k rodné hroudě svědčí i malé rodinné muzeum.

Na čistě obilných stěnách širokého průjezdu vystavuje památky na své předky. Na čestné místo pověsil fotografii děda Josefa, jenž napřed vystudoval gymnázium a pracoval na českobudějovické poště, než se stal radošovickým sousedem.

Dále tu vidíme srpy, cepchomouty, dřevěné lopaty na sázení chleba do pece, část kolovratu a v síni pak originální motovidlo. Patrně nejstarším exponátem je drnovnice. Tyč se železným koncem, jímž se rýpaly drny na doškové střechy. Pokládaly se nahoru místo hřebenáčů.

"Vezměte tohle do ruky." snímá pan Bezděka ze stěny kosu s opotřebovaným kosištětem a pruty na zachycení a odkládání posečených porostů. "To je pravá hrabice."

Věkem sešlá kosa nebude mít daleko do metru délky a celkově je těžká jako cent. Nadřeli se staří sekáči, jen co je pravda. Kromě hrabice používali k ručnímu sekání trávy a obilí hadovky, hasáky, mečovky a pružinky, pojmenované podle velikosti, tvaru a výrobce. Vedle hmotných

předmětů sesbíral František Bezděka i názvy hospodářského náradí, vozů a vesnických pomůcek.

V rodině se uchovával jako vzácná relikvie roubík, dřevěný kolík, který sloužil k vázání obilí do povísel. Děvčata jej dostávala od nápadníků při zasnubách. Jistě neobyčejný. Z lásky umně vyřezávaný.

Finančník

"Byl jsem ještě svobodný, ale někdy mi to vadilo. Kamarádi už měli volno a já jsem uzavíral účty." vzpomíná dnes už s úsměvem někdejší pokladník kempeličky v Radošovicích. V obecním domě úřadoval každou neděli. Jak přicházeli lidé z kostela ze Strýčic, už seděl za stolem a "zavřel" až po druhé odpoledne. Přijímal vklady, uděloval rady, poskytoval úvěry. Hned, na počkání, zařídil půjčku nižšího obnosu. Žádal-li někdo vyšší částku, musel čekat na schválení představenstva družstevní záložny. Půjčovalo se za šest korun ze sta. Slušný úrok.

"Znal jsem všechny lidi osobně a věděl jsem, jak kdo hospodaří. Že třeba Pepík je na tom dobře, a když si koupí mlátičku, na kterou mu půjčím, bude na tom ještě líp. Nebo že jinde jim dorůstají jalovice a jsou s to splatit dluh do půl roku," odhaluje pohled o dlužnících bývalý jediný "úředník" radošovického peněžního ústavu. Jedině on dostával za rok ne příliš vysokou odměnu. Šest set poválečných korun. Celé představenstvo spravovalo kempeličku zadarmo, jelikož si považovalo za velkou čest vést a rozhodovat o místním finančnictví, které podporovali i drobní střadatelé. Vklady vynášely dvě nebo tři procenta, bez zdanění úroků.

Dlouholetý pokladník hovoří i o jiných službách než peněžních. Například kempelička objednávala celé vagony uhlí a hnojiv. Zájemcům přišly mnohem levněji, než kdyby je kupovali od obchodníků. Nebo zase podporovala ochotnické divadlo a kulturní akce v obci.

"Největší přednost kampe-

ličky spočívala v tom, že byla v místě a sloužila lidem, kdy měli čas. Když potřebovali, zašli za mnou i domů. A všechno jsme vyřizovali bez průtahů." uvádí František Bezděka po sedmadvacetiletém pokladničení v kampe-
liče.

Když na počátku padesátých let vyšlo nařízení, že výplaty za mléko, dobytek a obilí budou dostávat soukromí zemědělci přes kámpeliku, přes den oral na poli (záložna mu "brala" jen volný čas), odpoledne sedl na kolo a dojel na poštu do Čakova. Tam vyfasoval peníze, třeba i milion strčil do aktovky a po večerech je rozvážel po pěti okolních vesnicích ...

Písmák

Útržky z historie sbíral devětasedmdesátiletý výměnkář celý život. Od mládí četl knihy, pročítal časopisy, pořizoval si poznámky a pozorně naslouchal pamětníkům. Teprve v penzi má dost času věnovat se své zálibě, bádát v archívech a v klidu napsat pozoruhodné dílko - "Historie a některé zajímavosti vesnice Radošovic a okolí".

Zmapoval rovněž kapličky, křížky a boží muka, postavené k uctění památky tragicky zahynulých a ve válkách padlých nešťastníků. Kapličky nebývaly jen místy posvátnými, kde se loučila obec s nebožtíky a vojáky, odcházejícími na válečná pole. Za jejich zdmi si dávali dostavnička i milenci.

Písmák Bezděka zachytil i řadu pověstí. Také tu o pokladu z dob napoleonských válek. Francouzi se měli rozložit někde v místech bývalé obecní cihelny. U Břehova se pak strhla krátká bitva a vojáci museli ležení kvapem opustit. Při překotném ústupu pryč v táboře zakopali plukovní pokladnu.

Ve třicátém roce chtěl pověstí přijít na kloub Jakub Böhm. Vzal si na pomoc proutek a dvanáctiletý Bezděka s několika kamarády mu při hledání asistovali. I když na označených místech kopal, nenalezli nic. "Hodně jsem čerpal ze života a osobních zážitků. Co jsem nevěděl, ale někde v dálce tušil, po tom jsem se pídil, abych

se dozvěděl, co je na tom pravdy."

Při hledání zjistil i nějaké stopy po dávno zapomenutých vesnicích v okolí. Například Bory byly malou osadou pod dehtářským splavem a z povrchu zemského zmizely po nějaké přírodní katastrofě, možná lehly popelem, či je jako klášterní zboží zničili husité. Že Bory, Všemily a Radič skutečně existovaly, o tom našel důkaz v darovací listině krále Václava II. klášteru ve Vyšším Brodě z roku 1292.

Historik

Radošovice leží v malebném předhůří Šumavy, v jehož nedalekém okolí se vypíná první vyšší hora, Vysoká Běta. Úpravná vesnice s rozsáhlou návsi a krásnou kapličkou je velmi stará. O hodně starší, než se původně myslelo. "V dokumentu se uvádí jméno Netolice a u nich sídlo lidí Radošových. Jsou to nepochybně Radošovice," věří pan Bezděka, že osadu nezařadil nikdo jiný, než nějaký Radoš z rodu Slavníkovců. Usuzuje tak z toho, že Netolice leží jen sedm kilometrů od Radošovic a kronikář Kosmas je zmiňuje již v roce 981.

František Bezděka se zabýval i historií známého rybníka Dehtář, jehož ryby "byly váženy v hodovních síních krumlovských", z písemných podání vyčetl i řádění smeček vlků v zimě 1530 a neopomněl ani vydat svědectví o prvním nákladním automobilu značky Ford. Tesařský mistr Valda jej opatřil střechou a sedadly, takže od roku 1924 sloužil pro dopravu osob z Radošovic do Českých Budějovic a zpět. Denně, kromě neděle.

"Mne historie ohromně baví. Snažím se proto všechno, k čemu se dostanu, věrohodně zachytit. Hlavně pro děti, aby měly po mně památku," přiznává se radošovický kronikář, písmák a znalec života ke své zálibě. "Historie je totiž nenávratná."

Žeň devětasedmdesátiletého důchodce je rozhodně mnohem bohatší, než aby ji vydával jen za "rodinné stříbro" ...

Jan CHMELÍK
Foto Ota SEPP